

Inbreng OPCs internet consultatie

Ondertekening

Deze inbreng is geschreven en u gestuurd namens de ouders in de ouderparticipatie opvang. Ze is namens deze ondertekend door de voorzitters van alle Ouderparticipatiecrèche (OPC)-verenigingen in Nederland en de voorzitter van Stichting OOK kinderopvang.

Inleiding

Wij zijn blij dat na jaren van discussie het ministerie van SZW nu een wetsvoorstel indient waarin de positie van OPCs in het stelsel van formele, gereguleerde kinderopvang in Nederland wordt geregeld. OPCs worden in de wet niet alleen benoemd, maar zeer expliciet vermeld als een andersoortig maar gelijkwaardig alternatief naast de professionele opvang in kindercentra en bij gastouders. Daarmee doet de wetgever recht aan het feit dat OPCs al vele jaren een bijdrage leveren aan het bieden van goede, toegankelijke en veilige kinderopvang in Nederland.

Historie

Lange tijd gaf het geen problemen om OPCs aan dezelfde wet- en regelgeving te houden en aan hetzelfde toezicht te onderwerpen als de professionele kindercentra. Het belang en derhalve de eisen ten aanzien van veiligheid, hygiëne, goede speel- en leermiddelen etc. etc. zijn immers voor kinderen in OPCs en professionele kindercentra gelijk. De ouders in de OPCs hebben dan ook altijd het belang gezien van een goede borging van en toezicht op die veiligheid en kwaliteit. Niet zonder moeite hebben de OPCs zich dan ook ontwikkeld tot volwaardige en kwalitatief hoogstaande opvang die in hoge mate is geprofessionaliseerd.

Met de introductie van beroepskwalificatie eisen en later de beperkingen in de roostering van verzorgers op de groep (de “vaste gezichten”-regel) ontstond echter een probleem. Deze regels, tot stand gekomen in goed overleg tussen overheid en convenantpartijen uit de sector, bleken niet te passen in de situatie van de OPCs. Dat probleem ontsnapte aanvankelijk – ongetwijfeld vanwege de geringe omvang van de OPCs – aan ieders aandacht. Met die regels werd uiteraard niet beoogd de opvang in OPCs onmogelijk te maken, maar dat bleek wel de onbedoelde consequentie. Met de motie Dupuis (VVD) in 2010 in de Eerste Kamer kwam dit balletje aan het rollen. We zijn blij dat het ministerie met dit wetsvoorstel die omissie nu herstelt.

Dit wetsvoorstel

Nu ligt er een helder voorstel dat voor de OPCs veel positiefs bevat. OPCs blijven erkend en opgenomen in het register LRKP. Dat maakt dat ze ook onder toezicht blijven bij de gemeente en dat hen de ruimte wordt gegeven het toezicht in goed overleg anders in te richten waar dat nodig is. De uitwerking van dat toezichtkader maakt geen deel uit van deze wetswijziging maar wel van de bredere discussie over de positie van de OPCs binnen het stelsel van formele

opvang. Dat is voor wat betreft de kwaliteitsborging precies wat de OPCs steeds hebben voorgesteld en we zijn blij dat we het ministerie en hopelijk ook de wetgever van de merites van deze oplossing hebben kunnen overtuigen.

In het voorliggende wetsvoorstel wordt eerst de ouderparticipatiecrèche expliciet gedefinieerd en voorts op alle daartoe geëigende plekken als derde opvangvorm expliciet genoemd. Het geheel aan wijzigingen overziende worden praktisch alle, in de oorspronkelijke wet op kindercentra en OPCs van toepassing zijnde regels en bepalingen ook in de nieuwe wet op OPCs van toepassing. Maar het automatisme waarmee ook de lagere wetgeving voor de kwaliteit van professionele kindercentra op OPCs van toepassing werd is met deze wijziging uit de wet gehaald. Dit blijkt het duidelijkst uit het nieuwe artikel 1.57, waar de wettekst letterlijk gelijk is aan het oorspronkelijke en verder ongewijzigde 1.50 (inclusief de wetsartikelen op basis waarvan de minister voor kindercentra de voor ons onuitvoerbare beroepskwalificatie eisen en de vaste gezichtenregel heeft ingesteld).

De gewijzigde wet biedt, door het onderscheid tussen OPCs en kindercentra expliciet te maken, nu de ruimte om in de lagere wet- en regelgeving die eisen niet aan OPCs op te leggen of anders in te vullen. In de voorliggende wettekst is dit niet zichtbaar, maar wij gaan er vanuit dat dit inderdaad het voornemen van de minister is. Dat blijkt ook uit de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel.

Wij vragen ons wel af of bij alle artikelen waar OPCs nu expliciet worden toegevoegd en genoemd, hierover steeds goed is nagedacht. Het is niet overal even logisch. Onze zienswijze hierover geven wij voor de leesbaarheid onderaan deze brief bij de detailopmerkingen. Daarnaast vertrouwen we erop dat de minister aan de ouders in OPCs in de toekomst aan geen formele kwalificatie eisen zal stellen (Artikel 1.57, lid 1 en 2b) en hen niet zal dwingen alsnog aan de “vaste gezichtenregel” te voldoen (Artikel 1.57, lid 1 en 2e). Dat de minister krachtens de wet die bevoegdheid heeft zegt natuurlijk niets over hoe hij die vervolgens inzet, en we vertrouwen daarbij op goed overleg, maar misschien zou het logisch zijn deze specifieke bevoegdheden ten aanzien van opleidingseisen dan ook niet in artikel 1.57 op te nemen en daarmee helder te markeren dat voor OPCs andere regels gelden.

De belangrijkste implicatie van het nieuwe Artikel 1.57 is echter dat OPCs niet meer automatisch gehouden zijn aan de regels en bepalingen die de minister krachtens artikel 1.50 en in overleg met de convenantpartijen in de professionele opvang stelt. De wet biedt nu de ruimte om een kwaliteitskader voor OPCs “op maat te snijden”.

De oudercommissie en het recht op toeslag.

De echte inhoudelijke beleidswijziging ten aanzien van OPCs zit echter in de artikelen die het ministerie in dit wijzigingsvoorstel expliciet *niet* heeft aanpast. Wat deze wetswijziging ten opzichte van hun huidige positie fundamenteel wijzigt zijn 2 zaken:

1. OPCs worden expliciet uitgezonderd van de verplichting en bepalingen ten aanzien van een oudercommissie (In Afdeling 3, Artikel 1.58 worden OPCs niet genoemd).
2. Ouders die hun kinderen opvangen in OPCs worden expliciet uitgezonderd van het recht op kinderopvangtoeslag (In Afdeling 2, Artikel 1.5 worden OPCs niet genoemd).

Het eerste punt lijkt ons niet echt een punt voor verdere discussie. De inspraak van ouders in een OPC is geborgd op het hoogste niveau. Door de verenigingsvorm (die wat ons betreft ook best in de begripsomschrijving in de wet zou mogen worden opgenomen als borging van de ouderinspraak) besluit de ALV als hoogste besluitvormend orgaan over alle aspecten van de opvang. Dit garandeert volledige inspraak voor de aangesloten ouders. Het instellen van een oudercommissie is voor OPCs geen probleem, maar voegt in de praktijk niets toe. Wat ons betreft is het dus terecht dat OPCs expliciet worden uitgezonderd van het bepaalde in Afdeling 3. De ouderinspraak is immers op een andere manier geborgd. Dat geldt ook voor de kwaliteit en veiligheid die worden geborgd met de pedagogische beroepskwalificatie en de vaste gezichten regel in de kindercentra die met betaalde krachten werken. Het niet opleggen van de specifieke eisen impliceert niet dat de beoogde kwaliteit niet geleverd en op andere, gelijkwaardige manieren kan worden geborgd.

Het intrekken van het recht op toeslag voor ouders in een OPC, hier vormgegeven door Afdeling 2, Artikel 1.5 OPCs *niet* te noemen, blijven wij in dit licht dan ook een groot onrecht vinden. Alle ouders in Nederland die hun kinderen naar een geregistreeerde, erkende en gecontroleerde vorm van opvang brengen zodat zij zelf kunnen participeren op de arbeidsmarkt, hebben daarmee recht op een tegemoetkoming in de kosten. Tot heden gold dat ook voor ouders aangesloten bij OPCs. De opmerking van de minister in de Memorie van Toelichting dat het recht op kinderopvang verbonden is aan het gebruik van *professionele* kinderopvang is dan ook uitdrukkelijk een – wat ons betreft niet toereikend gemotiveerde – beleidswijziging. De wet (artikel 1.5 Wko) verbindt het recht op kinderopvangtoeslag sinds jaar en dag aan *geregistreeerde* opvang. Wij begrijpen nog steeds niet wat er in de praktijk en kwaliteit van de OPCs is veranderd dat nu deze ingreep rechtvaardigt. Wij begrijpen ook niet waarom het ministerie er nu ineens voor kiest de toeslag te interpreteren als een tegemoetkoming in loonkosten, waar de toeslag al sinds jaar en dag is vormgegeven als een proportionele bijdrage in alle met geregistreeerde opvang gepaard gaande kosten. De toeslag bedraagt immers voor iedereen een inkomensafhankelijk percentage van het totale factuurbedrag, dat in alle vormen van opvang ook de kosten voor huur, energie, leer- en speelmiddelen etc. etc. dekt. En die kosten maakten en maken OPCs ook. Deze worden, net als in de andere vormen van geregistreeerde opvang, ook nog eens deels bepaald door de eisen die de wet- en regelgeving ook en nog steeds aan de OPCs stelt (we noemen bijvoorbeeld de kosten voor VOGs en de verplichte brandmeld- en ontruimingsinstallatie). We hopen dat de minister en de Kamer hier, met het nu ontwikkelde alternatieve toezichtkader voor OPCs ook op tafel, nog eens naar wil kijken.

Wij vrezen namelijk daarnaast dat het voorgenomen intrekken van de toeslag de OPCs op enorme achterstand zet bij de andere erkende vormen van opvang. Daar kan immers de toeslag in individuele gevallen tot wel 90% van het tarief oplopen. Bij het wegvallen van de toeslag worden de uurtarieven in de OPCs (afhankelijk van de huurlast nu tussen de 1 en 3 euro per uur) dan voor veel ouders hoger dan in de professionele kindercentra. Terwijl tegelijkertijd van ouders ook een forse investering in tijd en energie wordt gevraagd. Wij zien dit als een groot gevaar voor het op termijn voortbestaan van de OPCs en deze beslissing zou de wetswijziging in een keer overbodig kunnen maken. Het is op voorhand niet te zeggen hoeveel OPCs door deze ingreep zullen verdwijnen, maar dat er een daling in de instroom te verwachten is, ligt zeer voor de hand. En met name voor een terugval in de nieuwe instroom zijn OPCs uiterst kwetsbaar. Als te weinig nieuwe ouders instromen komt immers steeds meer van de belasting op steeds minder schouders. Er zijn zeker ouders die uit overtuiging kiezen voor het OPC concept en voor wie financiële overwegingen een secundair belang zijn. Maar OPCs bieden voor veel aangesloten ouders ook gewoon de betaalbare, kwalitatief hoogwaardige opvang die ze zoeken. Anders dan een professionele crèche is, eenmaal dicht, een OPC ook niet snel weer op te starten. Met het volledig intrekken van het recht op toeslag neemt het ministerie dus grote risico's.

Wij begrijpen ook na jaren discussie niet waarom dit nodig is en wat deze abrupte wijziging van het beleid nu rechtvaardigt. De praktijk en de opvang in OPCs is, was en blijft ongewijzigd goed en met het nieuwe toezichtkader is de kwaliteit op alle punten toetsbaar verankerd. Zoals ook uit de nu voorliggende wetswijziging blijkt, passen OPCs nog steeds prima binnen het stelsel van formele opvang. In de nu voorgestelde gewijzigde wet zijn OPCs op bovenstaande uitzondering op de oudercommissie en het recht op toeslag, zelfs niet van professionele kindercentra te onderscheiden. Dat onderscheid zit uitsluitend in de lagere wet- en regelgeving, waar voor elke gevraagde kwaliteit een passende toetsbare norm is gevonden. Het toezichtkader dat we met GGD Utrecht voor OPCs hebben ontwikkeld wijkt maar op twee punten af van het kader voor de professionele kindercentra. En op die twee punten kiezen wij niet voor een vrijstelling maar hebben een gelijkwaardige, toetsbare borging van de achterliggende kwaliteit voorgesteld. Ouders doorlopen straks een "on-the-job" pedagogische training tijdens hun inwerkperiode en de borging van de sociaal-emotionele veiligheid op de groep wordt vormgegeven door een goed omschreven wenbeleid en door ouders (de belangrijkste en meest vertrouwde hechtingsfiguren voor elk kind) te verplichten gedurende de volledige duur van de opvang tenminste 20% van de tijd dat het kind in de opvang is, aanwezig te zijn. Dit alles om de hechting in de nieuwe omgeving en aan de andere verzorgenden te begeleiden op een manier die in professionele opvang onmogelijk te realiseren is.

Lager maximaal uurtarief voor OPCs

Wij erkennen dus volop dat OPCs niet in alles vergelijkbaar zijn met de andere vormen van opvang die in de wet worden erkend. Door het ontbreken van loonkosten zijn de tarieven in OPCs ook ontegenzeggelijk fors lager. Maar de kosten die gemaakt worden, zijn wel kosten die gemaakt worden om de opvang op het door de wet en regelingen geëiste kwaliteits- en veiligheidsniveau te

kunnen aanbieden. Dat zou wat ons betreft ook terug moeten komen in een (beperkt) recht op toeslag. Afdeling 2, Artikel 1.5, dat de aanspraak op toeslag regelt, wordt echter expliciet *niet* gewijzigd waar dat in deze wetswijziging wel logisch zou zijn. Als OPCs ook daar, met de andere erkende, formele vormen van opvang binnen het stelsel, zouden kunnen worden genoemd, kan de minister krachtens Afdeling 2, Artikel 1.7 voorts bepalen dat voor OPCs (zoals dat ook is gebeurd voor gastouder opvang) een ander, lager maximaal uurtarief redelijk is. Dan is wat ons betreft in de wet en regelgeving ook op dit punt het verschil tussen OPCs en professionele kindercentra met (hogere) loonkosten, duidelijk gemarkeerd. De gewijzigde wet zoals het ministerie die nu voorstelt, maakt dit uitermate eenvoudig. Het argument dat alleen loonkosten voor professionele opvang voor tegemoetkoming in aanmerking zouden komen, terwijl wel sprake is van erkende en geregistreerde en dus veilige en goede opvang, klinkt ons uiterst vreemd in de oren en is een rare wending gezien de voorgaande wetshistorie.

Het volledig intrekken van het recht op toeslag dat alle andere ouders in Nederland wel gegund wordt met als argument dat ouders in OPCs hun eigen verantwoordelijkheid (moeten) willen nemen, ook financieel, is voor ons onbegrijpelijk. Het intrekken van het recht op toeslag vormt een zeer groot risico voor het voortbestaan van de OPCs en staat haaks op de systematiek zoals die eerder bij bijvoorbeeld de gastouderopvang is gehanteerd. Bovendien zijn de door de minister genoemde omstandigheden jarenlang, sinds de totstandkoming van de Wko in 2004, geen beletsel geweest om ook ouders in een OPC kinderopvangtoeslag te gunnen. In al die jaren is in de OPCs op geen enkele manier een oneigenlijk beroep gedaan op de toeslag. De sociale controle in een OPC biedt zelfs een extra horde voor fraude en misbruik van de regeling. Ten overvloede willen wij nog vermelden dat ook ouders die kiezen voor opvang in een OPC gewoon opvang nodig hebben om werk en zorg te kunnen combineren. Zij verdienen, als alle andere ouders in Nederland, dezelfde tegemoetkoming in de kosten die daarmee gepaard gaan, vooral als deze door hun eigen inzet lager kunnen zijn.

Wij denken dat voor bovenstaande suggestie in de beide Kamers van het parlement een breed draagvlak te vinden zal zijn. In de Tweede Kamer stemde een grootst mogelijke minderheid in met een motie die ook zonder het nieuwe toezichtkader te kennen ouders in OPCs het behoud van recht op toeslag wilde gunnen. Wij geloven niet dat het ministerie de coalitiepartijen in de Tweede Kamer niet zou kunnen overtuigen van de redelijkheid van bovenstaande suggestie.

Met het alternatieve toezichtkader voor OPCs uitgewerkt op tafel denken we dat het volledig ontzeggen van het recht op toeslag voor een erkende en geregistreerde vorm van opvang niet goed (meer) te rechtvaardigen is. Ouders in OPCs hebben niet veel toeslag nodig. Maar wel genoeg om de concurrentie met de duurdere vormen van opvang in de toekomst aan te kunnen. Door de toeslag voor te behouden aan vormen van opvang met betaalde professionals kiest de regering voor een ongelijk speelveld waarbij juist het eigen initiatief van burgers wordt ontmoedigd en bemoeilijkt. De stelling dat ouders in OPCs, anders dan ouders die gebruik maken van professionele opvang, de volledige financiële last

voor de opvang van hun kinderen zouden moeten dragen, staat wat ons betreft echter haaks op het appèl dat de Regering op tal van andere terreinen doet op de burger.

Suggesties en vragen op detail niveau.

Allereerst zouden wij graag opgehelderd en bevestigd zien dat met “ouders” in de wet ook wettelijk vertegenwoordigers/verzorgers worden bedoeld. Als deze term bedoeld is beperkt te zijn tot de biologische ouders van een kind zou dat een wat ons betreft oneigenlijke beperking zijn.

Onder M, Artikel 1.52 is de tekst van de voorgestelde wijziging dezelfde als die al in de huidige wet geldt. Wellicht is hier een vergissing gemaakt en is het doel om in OPCs ook de schriftelijke opvangovereenkomst verplicht te stellen, zoals ook nu al praktijk is in de OPCs. Dat kan wat ons betreft zo blijven en zouden in onderdeel M ook OPCs expliciet moeten worden genoemd.

Onder N, Artikel 1.53 worden OPCs expliciet onder de regelingen gebracht die in door betaalde professionals verzorgde kinderopvang gelden ten aanzien van de communicatie met de ouders. Dat omvat nadere bepalingen ten aanzien van de inhoud van de website, verplichte onderdelen op de factuur etc.. Wij zijn van mening dat, in de geest van hetgeen de Memorie van Toelichting daarover al opmerkt over de oudercommissie en het klachtenrecht van aangesloten ouders, deze bepalingen in de context van een OPC weinig toegevoegde waarde hebben. De communicatie binnen OPCs, ongeacht hoe deze precies is vormgegeven, is voor aangesloten ouders volledig transparant en volledig onderworpen aan inspraak van de ouders. Wij kunnen ons voorstellen dat de wetgever voor een goede informatievoorziening nadere eisen wil stellen aan de communicatie van professionele organisaties met hun klanten, waar immers de belangen niet noodzakelijk samenvallen en de informatie asymmetrie groot is. In OPCs zijn de lijnen echter kort en zitten ouders zelf aan het stuur en delen alle beschikbare en relevante informatie al op manieren die hen goeddunkt. De eisen die het ministerie hier nu en in de toekomst krachtens Artikel 1.53 aan stelt, komen waarschijnlijk zonder overleg met de OPCs tot stand en hierin schuilt dus het risico dat in professionele opvang volstrekt logische en werkbare regels worden opgelegd aan OPCs, waar dit wellicht niet past. Wij vertrouwen er ook op dat dit dan in voorkomend geval kan worden geregeld, maar wellicht voorkomt hier het niet noemen van de OPCs in de toekomst problemen. We willen problemen liever voorkomen dan genezen.

Onder Q, Artikel 1.57 behoudt de minister zich expliciet het recht voor aanvullende eisen te stellen, ook ten aanzien van opleiding en pedagogische praktijk. Krachtens gelijklopende zinnen in Artikel 1.50 worden nu de beroepskwalificatie eisen en vaste gezichtenregel in de kindercentra met betaalde professionals opgelegd. Wij hopen en vertrouwen erop dat zulks niet ook voor OPCs zal gebeuren. Wellicht is het raadzaam om de expliciete vermelding van opleidingseisen in dit artikel niet over te nemen om zo de specifieke aard van de OPCs in de wet nogmaals te onderstrepen. De pedagogische kwalificatie van ouders volgt immers vooral uit hun ouderschap. In het toezichtkader dat wij met de dienst volksgezondheid in Utrecht hebben

opgesteld wordt wel aandacht besteed aan de pedagogische scholing van nieuwe ouders, maar ons is niet duidelijk of dat hier met “opleiding” wordt bedoeld.

Onder S, Artikel 1.62 worden OPCs aan dezelfde termijnen gehouden als nu gelden voor nieuw te registreren kindercentra en gastouderbureaus. Wij zouden hier willen vragen of het mogelijk is die termijnen voor eventuele nieuwe OPCs iets ruimer te nemen. We hebben gemerkt, bij de oprichting van OPC De Oase, dat de wettelijke termijnen voor de professionele kindercentra voor een groep ouders die uit het niets aan alle wet- en regelgeving moet voldoen, erg krap gesteld zijn. Wij merken daarbij op dat OPC De Oase binnen 6 maanden na opening probleemloos aan alle eisen voldeed en dat nog steeds het geval is. Het is van niet-professionals echter veel gevraagd om vanaf dag 1 en zonder mogelijkheid van proefdraaien met de betrokken ouders aan alle wet- en regelgeving te voldoen, vooral waar het de bedrijfsvoering en het pedagogisch beleid betreft. Uiteraard geldt dit niet de hardere eisen rond veiligheid en gezondheid.

Was getekend:

Maarten Jansen	namens OPC SOP	(Utrecht)
Jos de Bijl	namens OPC de Krakeling	(Utrecht)
Anna Stienstra	namens OPC de Villa	(Utrecht)
Daan Smolders	namens OPC Bombardon	(Utrecht)
Joost van Hoorn	namens OPC De Oase	(Utrecht)
Tomas Overtoom	namens OPC Joop Gilliamse	(Amsterdam)
Martin Pikaart	namens Stichting OOK	